

ئەسرلىك ئۇلۇغ ھەرىكەت

世纪壮举

شەھەر - ئىدارە سۇ باشلاش قۇرۇلۇش خاتىرىسى
克拉玛依市大型引水工程建设纪实

新疆人民出版社

ئەسىرلىك ئۇلۇغ ھەرىكەت

世纪壮举

شەھەر - ئىدارە سۇ باشلاش قۇرۇلۇش خاتىرىسى

克拉玛依市大型引水工程建设

纪实

新疆人民出版社

图书在版编目(CIP)数据

世纪壮举——克拉玛依市大型引水工程建设纪实 / 王荣主编. 克拉玛依市、新疆石油管理局
党委宣传部、引水工程农业开发指挥部编. — 乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2001.5
ISBN 7-228-06234-5
I. 世… II. ①王… ②克… ③新… III. 引水—水利工程—工程建设—克拉玛依市—画册
IV. TV67-64

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2001)第 25137 号

责任编辑: 李春华 张建军

世纪壮举
——克拉玛依市大型引水工程建设纪实
王荣 主编

出版 新疆人民出版社
地址 乌鲁木齐市解放南路 348 号
邮编 830001
制版 蓝太阳图片印务公司
印刷 深圳金豪毅彩色印刷有限公司
发行 新疆人民出版社
开本 889 × 1194 毫米 1/16
印张 12.5
字数 200 千字
版次 2001 年 6 月第 1 版
印次 2001 年 6 月第 1 次印刷
印数 1-3000
定价 180.00 元

ISBN 7-228-06234-5/TV·8

ئەسىرلىك ئۇلۇغ ھەرىكەت

世纪壮举

شەھەر - ئىدارە سۇ باشلاش قۇرۇلۇش خاتىرىسى

克拉玛依市大型引水工程建设

纪实

新疆人民出版社

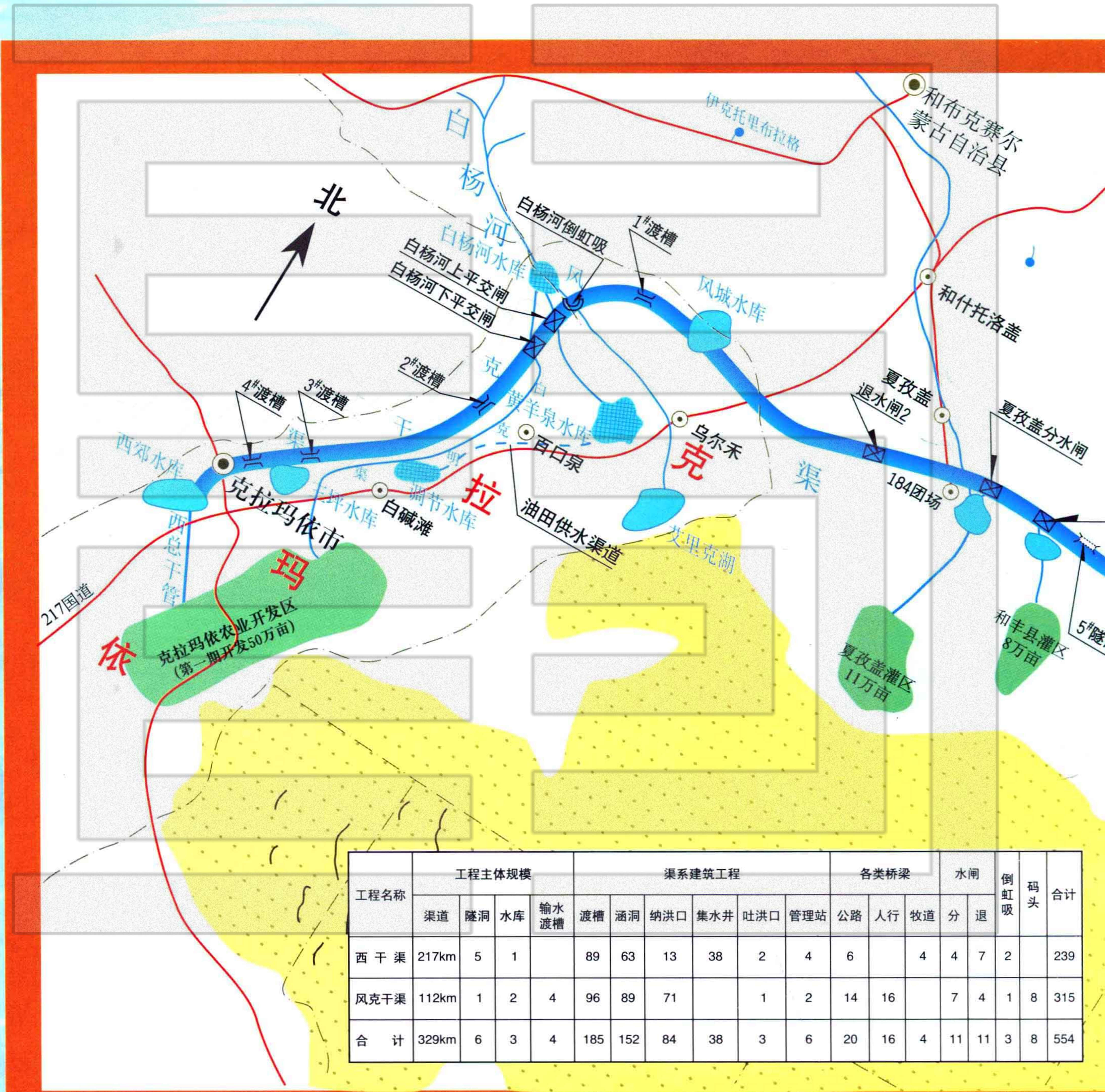
شەھەر، ئىدارىمىزنىڭ سۇ باشلاش قۇرۇلۇشىغا كۆرۈنەرلىك تۆھپە قوشقانلارغا تەقدىم
قارامىنىڭ گۈزەل ئەتىسى ئۈچۈن تىرىشىپ كۈرەش قىلىۋاتقانلارغا تەقدىم

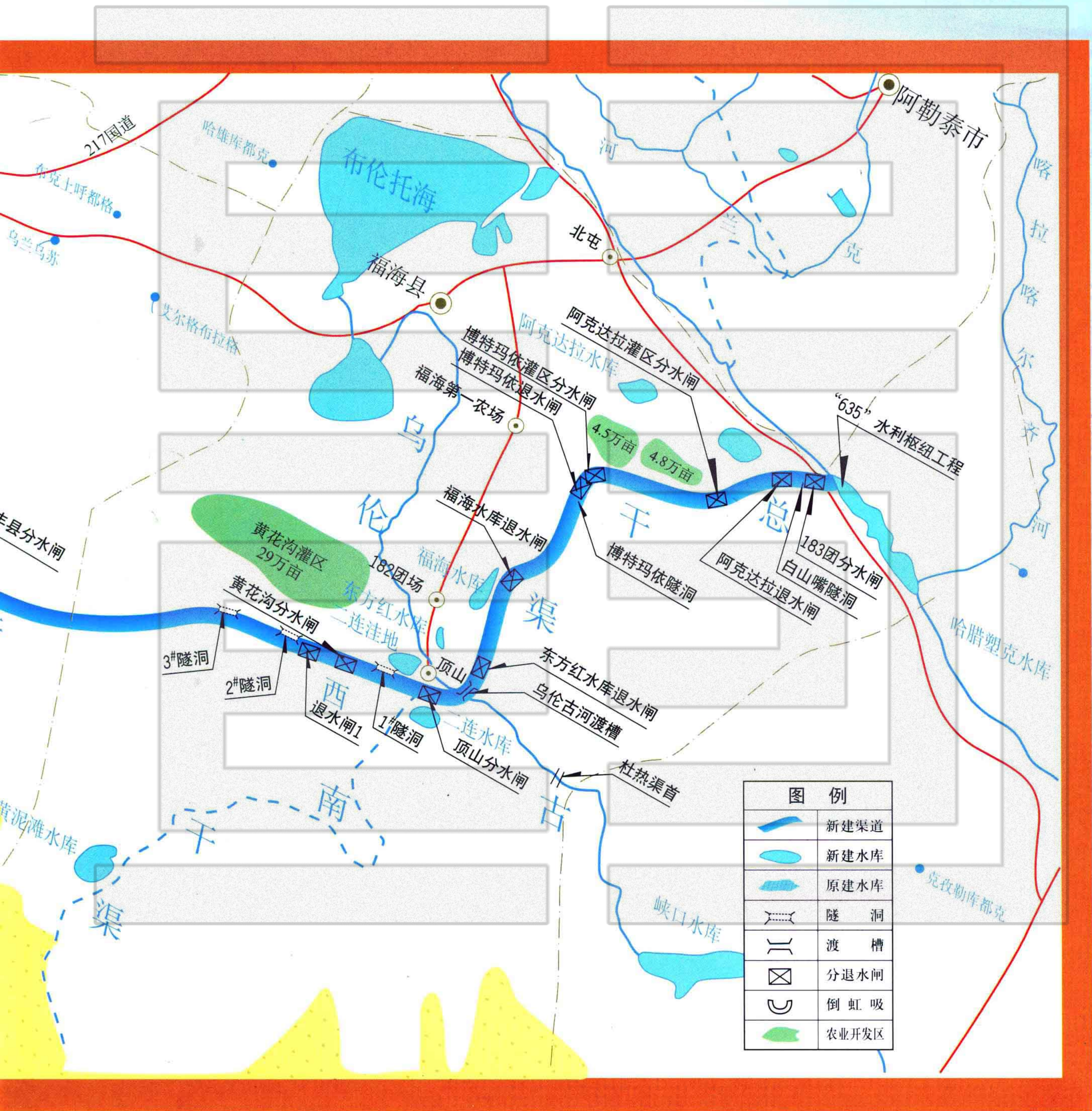
献给为引水工程做出突出贡献的人们
献给正在为克拉玛依更加美好的明天而奋斗的人们

شەھەر- ئىدارە سۇ باشلاش قۇرۇلۇش خاتىرىسى
克拉玛依市大型引水工程建设纪实

引水济克工程平面示意图

新疆水利建设是一个永
恒的主题为之奋斗终生
将名垂青史

王乐泉
一九九七年三月

1	3	4
2	5	6

1. 新疆维吾尔自治区党委书记王乐泉题词。
2. 新疆维吾尔自治区主席阿不来提·阿不都热西提题词：“发展水利，振兴新疆经济”。
3. 自治区政协副主席、中国石油天然气集团公司总经理助理、克拉玛依市、新疆石油管理局党委书记谢志强题词。
4. 原克拉玛依市市长、新疆石油管理局局长戴明梓题词
5. 克拉玛依市市长、新疆石油管理局局长唐健题词。
6. 新疆石油管理局党委副书记、新疆油田公司总经理王宜林题词。

سۇ ئىشلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇپ ،

شىنجاڭنىڭ ئىقتىسادىنى گۈللەندۈرۈپ بىلى !

ئابدۇلەت ئابدۇرېشىت

۱۹۹۷ - يىلى ۱۲ - ماي

水上今日添风采
欲知昔日英雄魂

戴明梓 2000年

劈山架桥引额水
发展油田建城乡

二千年谢志强

文壁银河

跨世纪的壮举

王全坤
2000年9月

跨世纪壮举
金4秋伟

张健
2000年11月

2000年8月1日，是又一个载入克拉玛依光荣史册的日子。这一天，规模浩大的引水济克工程经过三年艰苦卓绝的建设，全线完工进入试通蓄水。工程的完工，预示着克拉玛依从此摆脱了缺水的困扰。有了水，一座全新的、充满生机和活力的新油城将矗立在世人面前。

引水济克工程是经国务院批准立项的国家大Ⅱ型水利工程。工程由额尔齐斯河水利枢纽工程、总干渠工程、西干渠工程和风克干渠工程组成，全线总长465公里，是目前国内最长的砼衬砌人工引水渠道。工程的建成通水，给克拉玛依迎来了一个千载难逢的历史性发展机遇。

克拉玛依地处准噶尔盆地西北边缘，平均年降水量只有105毫米，而年蒸发量却高达3450毫米，蒸发量是降水量的35倍。特殊的地理环境使这里“没有水、没有草，连鸟儿也不飞”。近半个世纪的油田勘探开发史，也是一部寻水史。四十多年来，克拉玛依人以不向大自然低头的豪迈气概，相继开发了五区、六区的地下硫化氢水和百口泉、包古图地下饮用水及白杨河流域的地面水，并建成了74公里的白—克明渠，建成了白杨河、黄羊泉、调节水库三座水库，总库容量约为1亿立方米，使年供水量达6000到8000万立方米，但水的缺乏并没有得到根本缓解，随着油田的开发建设和城市的发展，水资源短缺的问题日益严峻，成为制约油田开发、城市建设的首要难题。

克拉玛依的水资源危机引起了党中央、国务院和新疆维吾尔自治区、中国石油天然气集团公司的高度重视。1995年11月28日、12月13日，国务院总理办公会议研究并批准了引水济克工程方案。消息传来，油城人民群情激奋。市局党委紧紧抓住这一历史机遇，适时提出了“大石油、大石化、大农业、大市场”四大战略目标，成立了引水济克领导小组，并开始了引水济克工程的前期准备和大农业土地调查工作。自治区也成立了引水济克工程领导小组，专门协调解决工程建设过程中的问题。1997年3月，国家计委下达了引水济克工程开工令，规模浩大的引水工程建设从此拉开序幕。

克拉玛依段的引水工程全长329公里。西干渠设计流量69—30立方米/秒，风克干渠设计流量28—22立方米/秒。整个工程除引水渠道外，还要建设库容分别为1亿立方米、3300万立方米、3800万立方米的水库3座，开凿全长为10多公里的输水隧道6座，配套建设公路桥、输水渡槽、排洪渡槽和涵洞、牧道桥、人行桥、倒虹吸等渠系建筑物554座，工程十分浩大。

开工令一下，最先开赴引水工地的是由市局各单位职工组成的20个水利工程会战团。会战职工告别了父老乡亲，把火红的战旗插在荒凉的戈壁滩上，把“誓把河水引回家”的誓言印在背心上，也刻在心上，开始了气吞山河的引水工程大会战。引水工程大会战共完成了85.4公里的土石方开挖筑渠任务。石油局中标的油建公司、永升公司、三联公司、路桥公司、黑豹公司、军分区工兵团、新油建安、供应处、运输处、地质公司、准东公司、地调处赛克公司、广电公司、市政公司等施工队伍始终坚持水渠、水库会战，市局还有九十一个改制企业承担了工程技术、金属加工和配套的后勤保障工程。邀请参战中标单位武警水电部队、武警交通部队、新疆军区部队，铁道部第十一工程局、第十三工程局、第十四工程局、第十八工程局，黄河水利工程局、长庆油田筑路公司、华北油田、水电三局、水电十三局、中建五局、河北水利局、甘肃地质，自治区四建、八建、农九师水工团、农十师水工团、地矿局、冶建、煤建等全国全疆著名的施工队伍相继开进引水工地，在长达300多公里的渠线上风餐露宿，与克拉玛依人一起战天斗地。正是这些英雄式的队伍，在短短21个月有效施工期内，高质量、高速度地完成了这一功在当代、利在千秋的宏伟工程。如果将工程土方量以1米见方测量，可以绕地球三圈半。英雄的克拉玛依人在创造了荒漠建油城的奇迹之后，又创造了改变大自然的奇迹。

引水工程的完工通蓄水，为克拉玛依优化经济结构、实施多元开发、发展替代产业创造了良好的条件。让我们紧紧抓住西部大开发和引水工程完工通蓄水的大好机遇，用我们的双手和智慧，共同创造克拉玛依美好的新明天。

كىرىش سۆز

شىي جىچياڭ

2000-يىلى 8-ئاينىڭ 1-كۈنى قاراماي يەنە بىر قېتىم شانلىق تارىخ سەھىپىسىگە يېزىلغان كۈن ، بۇ كۈنى ، تۆت يىل جاپالىق ئېلىشىش ئارقىلىق ، زور كۆلەملىك ئېرتىش سۈيىنى قارامايدا باشلاش قۇرۇلۇشى تاماملىنىپ سۇ باشلاندى . قۇرۇلۇشنىڭ تاماملىنىشى قارامايدىن سۇ قىسلىقتىن ئىبارەت باش قېتىنچىلىقتىن قۇتۇلغانلىقىدىن دېرەك بەردى . سۇ كەلدى ، ئەمدى يېڭى قىياپەتتىكى ، تولۇپ تاشقان ھاياتى كۈچكە ئىگە نېفىت شەھىرى دۇنياغا قەد كۆتۈرگۈسى .

ئېرتىش سۈيىنى قارامايدا باشلاش قۇرۇلۇشى گوۋۇيۈەن تەستىقلاپ تۈرگە تۇرغۇزغان ، دۆلەتلىك چوڭ ئىككىنچى تۈرلۈك سۇ ئىنشائاتى قۇرۇلۇشى . بۇ قۇرۇلۇش ئېرتىش دەرياسى سۇ مەنبەسى تۈگۈن قۇرۇلۇشى ، باش غول ئۆستەڭ قۇرۇلۇشى ، غەربىي غول ئۆستەڭ قۇرۇلۇشى ۋە شەيتانكەرش-قاراماي غول ئۆستەڭ قۇرۇلۇشىدىن تەركىب تاپقان ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 465 كىلومېتىر بولۇپ ، نۆۋەتتە مەملىكىتىمىزدىكى ئەڭ ئۇزۇن بىتون ئۆستەڭ ھېسابلىنىدۇ . قۇرۇلۇشنىڭ پۈتۈپ سۇ باشلىنىشى قارامايدا كەم ئۇچرايدىغان تارىخىي تەرەققىيات پۇرسىتى ئېلىپ كەلدى .

قاراماي جۇڭغارىيە ئويمانلىقىنىڭ غەربىي شىمال گىرۋىكىگە جايلاشقان بولۇپ ، يىللىق ئوتتۇرىچە ھۆل-يېغىن مىقدارى ئارانلا 105 مىللىمېتىر ، يىللىق پارغا ئايلىنىش مىقدارى 3450 مىللىمېتىر ، پارغا ئايلىنىش مىقدارى ھۆل-يېغىن مىقدارىنىڭ 35 ھەسسىسىگە توغرا كېلىدۇ . ئالاھىدە جۇغراپىيىلىك مۇھىت بۇ يەرنى «سۇ يوق ، چۆپ يوق ، قۇشلارمۇ ئۇچۇپ ئۆتمەيدىغان» قىلىپ قويغان ، يېرىم ئەسىرگە يېقىن نېفىتلىك چارلاش-ئۆزلەشتۈرۈش تارىخىنى سۇ ئىزدەش تارىخى دېيىشكە بولىدۇ . 40 نەچچە يىلدىن بۇيان ، قارامايلقلار تەبىئەتكە باش ئەگمەسلىكتەك جەسۇرانە روھى بىلەن ئاقبۇلاق-قاراماي ئۆستىڭىنى قۇردى ، جۇڭگەي ، ئاقبۇلاق ، دەم دەرياسى ، بورگۇت قاتارلىق سۇ مەنبەلىرىنى ئاچتى ھەمدە دەم دەرياسى ، جەرەنبۇلاق سۇ ئامبىرى ، تەڭشەش سۇ ئامبىرى قاتارلىق ئۈچ ئامبارنى قۇرۇپ چىقتى . بىراق سۇ كەمچىللىك تۈپتىن ھەل بولمىدى ، نېفىتلىكنى ئۆزلەشتۈرۈش قۇرۇلۇشى ۋە شەھەرنىڭ تەرەققىياتىغا ئەگىشىپ سۇ بايلىقى كەمچىل بولۇش مەسىلىسى كۈندىن-كۈنگە كەسكىنلەشتى .

قارامايدىن سۇ بايلىقى كىرىسى پارتىيە مەركىزى كومىتېتى ، گوۋۇيۈەن

ۋە شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ يۈكسەك ئەھمىيەت بېرىشىنى قوزغىدى . 1995-يىلى 11-ئاينىڭ 28-كۈنى ۋە 12-ئاينىڭ 13-كۈنىدىكى زۇڭلىلار ئىش بېجىرىش يىغىنىدا ئېرتىش سۈيىنى قارامايدا باشلاش قۇرۇلۇشى لايىھىسى ئىككى قېتىم مۇزاكىرە قىلىندى ھەمدە لايىھە تەستىقلاندى . بۇ خەۋەر نېفىتلىك خەلقنى ھاياجانغا سالدى . شەھەر-ئىدارە پارتكوم بۇ تارىخىي پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ ، «يىرىك نېفىتچىلىك ، يىرىك نېفىت-خىمىيە سانائىتى ، يىرىك يېزا ئىگىلىكى ، چوڭ بازار»دىن ئىبارەت «4 يىرىك ئىستراتېگىيە» نىشانىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ ، ئېرتىش سۈيىنى قارامايدا باشلاش رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى قۇردى ھەمدە ئېرتىش سۈيىنى قارامايدا باشلاش قۇرۇلۇشىنىڭ دەسلەپكى تەييارلىقى ۋە يىرىك يېزا ئىگىلىكىگە ئىشلىتىلىدىغان تۇپراقنى تەكشۈرۈش خىزمىتىنى باشلىۋەتتى . ئاپتونوم رايونمۇ ئېرتىش سۈيىنى قارامايدا باشلاش رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى قۇرۇپ ، مەخسۇس قۇرۇلۇش داۋامىدىكى مەسلىھەتلەرنى ماسلاشتۇرۇپ ۋە ھەل قىلىپ بەردى . 1996-يىلى 11-ئايدا دۆلەت پىلان كومىتېتى ئېرتىش سۈيىنى قارامايدا باشلاش قۇرۇلۇشىنىڭ دەسلەپكى لايىھىسىنى باھالاپ تەستىقلىدى ، 1997-يىلى 3-ئايدا دۆلەتلىك پىلان كومىتېتى ئېرتىش سۈيىنى قارامايدا باشلاش قۇرۇلۇشىنىڭ ئىش باشلاش بۇيرۇقىنى چۈشۈردى . شۇنىڭ بىلەن زور كۆلەملىك سۇ باشلاش قۇرۇلۇشى باشلاندى .

قاراماي بۆلىكىدىكى سۇ باشلاش قۇرۇلۇشىنىڭ ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 329 كىلومېتىر بولۇپ ، غەربىي غول ئۆستەڭنىڭ لايىھىدىكى ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 30-69 كۇب مېتىر ، شەيتانكەرش-قاراماي غول ئۆستەڭنىڭ لايىھىدىكى ئېقىم مىقدارى سېكۇنتىغا 22-28 كۇب مېتىر . پۈتكۈل قۇرۇلۇش جەريانىدا ئۆستەڭ قېزىلغاندىن سىرت ، يەنە سىغىمچانلىقى ئايرىم-ئايرىم ھالدا 100 مىليون كۇب مېتىر ، 33 مىليون كۇب مېتىر ، 38 مىليون كۇب مېتىرلىق ئۈچ سۇ ئامبىرى قۇرۇلدى ھەمدە ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 10 نەچچە كىلومېتىر كېلىدىغان ئالتە تەشمە تېشىلدى ، تاشيول كۆۋرۈكى ، نور ، سۈڭگۈچ ، چارۋا كۆۋرۈكى ، پىيادىلەر كۆۋرۈكى قاتارلىق 475 ئۆستەڭ قۇرۇلۇشى سېلىندى ، قۇرۇلۇش كۆلىمى ئىنتايىن چوڭ بولدى .

ئىش باشلاش بۇيرۇقى چۈشۈشى بىلەنلا ، شەھەر ، ئىدارىنىڭ ھەر قايسى ئورۇنلىرىدىكى ئىشچى-خىزمەتچىلەردىن تەركىب تاپقان 20 سۇ ئىنشائاتى بىرلەشمە جەڭ تۈەنى ھەممىدىن ئاۋۋال قۇرۇلۇش ئورنىغا ئاتلاندى . بىرلەشمە جەڭگە قاتناشقان ئىشچى-خىزمەتچىلەر ئۇرۇق-تۇغقان ، يۇرتداشلار بىلەن

خوشلىشىپ ، ئوتقاشتەك قىزىل جەڭ بايرىقىنى باياۋان چۆلگە قاداپ ، «يۇرتۇمغا سۇ باشلايمەن» دېگەن قەسەمنى مايكىسىغا باستۇرۇپ ، ھەم قەلبىگە پۈكۈپ ، سۇ باشلاش قۇرۇلۇشى بىرلەشمە جېڭىنى باشلىۋەتتى . سۇ باشلاش قۇرۇلۇش بىرلەشمە جېڭى 8.54 كىلومېتىرلىق تاش-توپا قېزىش ۋە ماتېرىيال تەييارلاش ئىشلىرىنى تاماملىدى . نېفىت ئىدارىسىدىن خېرىدارلىققا تاللانغان نېفىتلىك قۇرۇلۇش شىركىتى ، يوڭشېڭ شىركىتى ، سەنلىيەن شىركىتى ، يول-كۆۋرۈك شىركىتى ، قارا قاپلان شىركىتى ھەمدە شۆبە ھەربىي رايون ساپيورلار تۈەنى قاتارلىق قۇرۇلۇشچى قوشۇنلار ئۆستەڭ قېزىش ، سۇ ئامبىرى ياساش بىرلەشمە جېڭىدە باشتىن-ئاخىر چىڭ تۇردى . قوراللىق ساقچى سۇ ئېلېكتر قىسمى ، قوراللىق ساقچى قاتناش قىسمى ، شىنجاڭ ھەربىي رايون قىسمى ، تۆمۈريول مىنىستىرلىقى 11- ، 13- ، 14- ، 18-قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، خۇاڭخې سۇ ئىنشائاتى قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، چاڭچىڭ نېفىتلىك يول-كۆۋرۈك شىركىتى ، شىمالىي جۇڭگو نېفىتلىكى ، سۇ ئېلېكتر 3-ئىدارىسى ، سۇ ئېلېكتر 13-ئىدارىسى ، جۇڭگو قۇرۇلۇش 5-ئىدارىسى ، ئاپتونوم رايونلۇق 4-قۇرۇلۇش شىركىتى ، 8-قۇرۇلۇش شىركىتى قاتارلىق مەملىكىتىمىزدىكى داڭلىق ئىش يۈرگۈزگۈچى قوشۇنلار كەينى-كەينىدىن سۇ باشلاش قۇرۇلۇش ئورنىغا يېتىپ كېلىپ ، 300 نەچچە كىلومېتىرلىق ئۆستەڭ لىنىيىسىنى بويلاپ چېدىر تىكىپ ئورۇنلىشىپ ، قارامايلىقلار بىلەن بىرلىكتە سۇ باشلاش جېڭىگە قاتناشتى . بۇ جەسۇر قوشۇن قىسقىغىنا 22 ئۈنۈملۈك قۇرۇلۇش مەزگىلىدە ، ئەلا سۈپەت ، يۇقىرى سۈرئەت بىلەن ھازىرقىلار ئۈچۈن تۆھپە قوشۇدىغان ، كېيىنكىلەر ئۈچۈن مەنپەئەت يەتكۈزىدىغان بۇ زور كۆلەملىك قۇرۇلۇشنى تاماملىدى . ئەگەر بۇ قۇرۇلۇشنىڭ توپىسىنى بىر كۋادرات مېتىرلىق ئېگىزلىكتە ياتقۇزسا ، يەر شارىنى 3.5 قېتىم ئورغىلى بولىدۇ . باتۇر قارامايلىقلار چۆل-جەزىرىدە نېفىت شەھىرىنى بەرپا قىلىشتەك مۆجىزىنى ياراتقاندىن كېيىن ، يەنە بىر قېتىم تەبىئەتنى ئۆزگەرتىشتەك مۆجىزىنى ياراتتى .

سۇ باشلاش قۇرۇلۇشى تاماملىنىپ سۇنىڭ باشلىنىشى قارامايلىقنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلمىنى سەرخىللاشتۇرۇشى ، كۆپ مەنبەلىك ئېچىشنى يولغا قويۇشى ، ئورۇنباसार كەسپىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشى ئۈچۈن ياخشى شارائىت ھازىرلاپ بەردى . غەربىي رايوننى كەڭ كۆلەمدە ئېچىش ۋە سۇ باشلاش قۇرۇلۇشى تاماملىنىپ سۇ باشلىنىشتەك پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ ، ئىككى قولىمىز ۋە ئەقىل-پاراستىمىزگە تايىنىپ ، قارامايلىق گۈزەل ئەتىسىنى ئورتاق قۇرۇپ چىقايلى .

世纪壮举

目录

亲切的关怀、巨大的支持

14

辉煌的胜利、盛大的庆典

28

宏伟的工程、壮丽的景观

46

心中的彩虹、美丽的花环

58

历史的重任、神圣的使命

68

钢铁的誓师、钢铁的会战

90

精兵强将云集引水工地
艰苦奋斗科学施工捷报频传

118

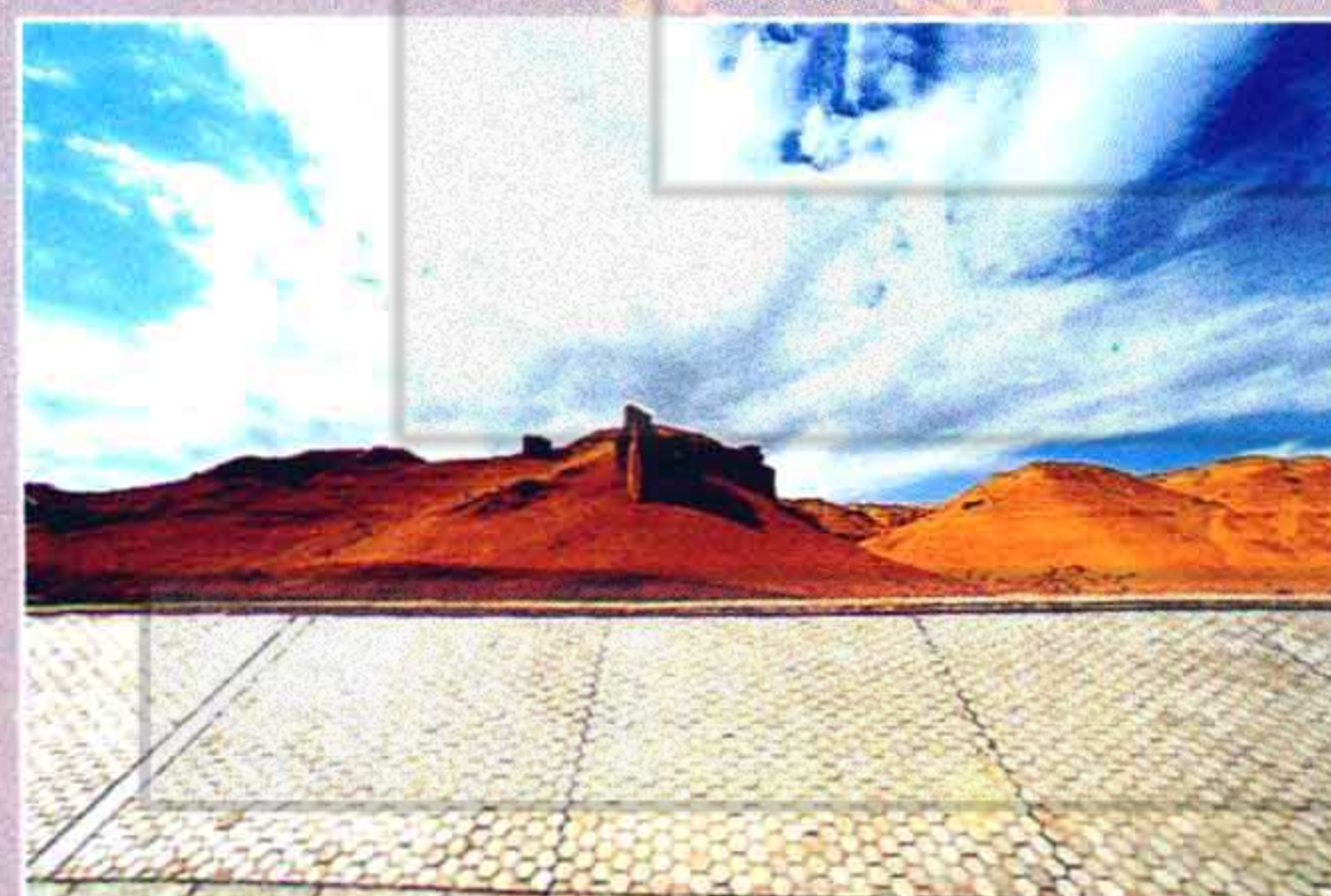
心向引水、情向引水

158

引水济克工程带动市局相关产业启动

166

百年大计、质量第一

170

农业开发、世纪腾飞

180

سەمىمىي غەمخورلۇق، زور مەدەت

ئېرتىش دەرياسىنىڭ سۈيىنى قارامايدا باشلاش قۇرۇلۇشىنى قىلىش قارامايدىن ئېغىر دەرىجىدە سۇ يېتىشمەسلىك ۋەزىيىتىنى ھەل قىلىپلا قالماستىن، قارامايدىن ئىقتىسادىنىڭ سىجىل راۋاجلىنىشىنى ئىشەنچلىك كاپالەتكە ئىگە قىلىدۇ، شۇنداقلا ئۆستەڭ ياقىسىدىكى رايونلارنى زور مىقداردىكى سۇ مەنبەسى بىلەن تەمىنلەيدۇ. ئېرتىش دەرياسىنىڭ سۈيىنى قارامايدا باشلاش قۇرۇلۇشى غەربىي شىمال رايونىنى، تەڭرىتېغىنىڭ شىمالىي ئېتىكىدىكى ئىقتىسادىي بەلۋاغنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى، شىنجاڭنىڭ ئىقتىسادىنىڭ گۈللىنىشى، جەمئىيەتنىڭ مۇقىم بولۇشىدا ئىنتايىن مۇھىم رول ئوينايدۇ.

سۇ باشلاش قۇرۇلۇشىغا پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۈەندىكى مۇناسىۋەتلىك تارماقلارنىڭ رەھبەرلىرى، ئاپتونوم رايون، جۇڭگو نېفىت-تەبىئىي گاز گۇرۇھ شىركىتى ۋە شەھەر-ئىدارىدىكى رەھبەرلەر كۆپ قېتىم قۇرۇلۇش ئورنىغا كېلىپ خىزمەتلەرنى تەكشۈردى ۋە يېتەكچىلىك قىلدى.

引水济克工程的建设不仅将解决克拉玛依严重缺水

局面，为克拉玛依经济的持续发展提供了可靠的保障，

而且还对工程沿线地区提供了大量的水源。引水济克工

程是开发大西北，发展天山北坡经济带的一个重要组成

部分，对新疆的经济繁荣和社会稳定起着重要作用。

引水济克工程受到党中央、国务院和自治区、中国

石油天然气集团公司的高度重视。工程开工以来，中央、

国务院有关部门的领导，自治区、中国石油天然气集团

公司和市局的领导多次到工地检查指导工作。

亲切的关怀
巨大的支持